

SERMO CLXVI.

Sermo de verbis Apostoli, Ephes. iv. *Deponentes mendacium, loquimini veritatem*: et Psalmi cxv. *Omnis homo mendax.*

I. HANC sententiam, quam dixit Apostolus: « Deponentes mendacium, loquimini veritatem², » non esse contrariam illi sententiæ, quæ dicta est in Psalmo: « Omnis homo mendax³, » si Dominus dat intellectum, breviter exponemus. Quid ergo est, « Deponentes mendacium, loquimini veritatem; » et, « Omnis homo mendax? » An impossibilia per Apostolum Deus jubet? Non. Quid ergo jubet? Audeo dicere; sed sine contumelia dictum accipiatis, quia et in me ipsum dico: hoc jubet Deus, ut non simus homines. Si enim dicerem: Jubet Deus, ut non sitis homines; acerbe forsitan acciperetis, et me itaque conjunxi, ne quis irascatur.

II. Plus enim dico Sanctitati Vestræ: invenimus Apostolum tanquam crimen objecisse hominibus, quia homines sunt: objurgans enim illos hoc dixit. Quomodo nos irati dicimus alicui: Pecus es; sic ille corripiens in flagello Dominicæ disciplinæ, objecit hominibus quia homines erant. Quid illos fieri volebat, quibus crimen erat quia homines erant? « Cum enim sit inter vos, inquit, » æmulatio et contentio; nonne carnales estis, et secundum » hominem ambulatis? Cum enim quis dicat, ego quidem

¹ Alias de Diversis xxv. — ² Ephes. iv, 25. — ³ Psal. cxv, 11.

» sum Pauli; alius autem, Ego Apollo; nonne homines » estis¹? » Exprobrans et objurgans ait: « Nonne homines estis? » Quid ergo eos fieri volebat, nisi quod in Psalmo dicitur: « Ego dixi: Dii estis et filii Altissimi²? » Hoc quidem dixit Deus: ad hoc enim vocat. Sed quid subjunxit? « Vos autem sicut homines moriemini, et sicut » unus de principibus cadetis. » Et ibi opprobrium objectum est, cum dicitur: « Vos autem sicut homines moriemini. » Homo enim Adam, et non filius hominis: Christus autem filius hominis, et Deus. Ad mendacium vetus homo pertinet, id est, Adam; ad veritatem novus homo filius hominis, hoc est, Christus Deus. Si deponis mendacium, exue Adam; si loqueris veritatem, indue Christum: et non tibi erunt contraria quæ modo in Scripturis sunt posita. Quia et Apostolus exuendum hominem veterem et induendum novum monens, dicit: « Deponentes mendacium, loquimini veritatem: » et Psalmus illos admonebat et plangebat, qui nolentes exuere Adam et induere Christum, non novi homines, sed tantum homines esse cupiebant; qualibus dicitur: « Nonne homines » estis? » Et in vos cadit quod dictum est: « Omnis homo » mendax. »

III. Si homo vis esse, mendax eris. Noli velle esse homo, et non eris mendax. Indue Christum, et eris verax: ut quæ locutus fueris, non tua sint quasi propria, et abs te instituta, sed illustrantis te et illuminantis veritatis. Nam si spoliaberis lumine, remanebis in tenebris tuis, et non poteris nisi mendacia loqui. Ait enim ipse Dominus: « Qui loquitur mendacium, de suo loquitur³: » quia « Omnis homo mendax. » Qui ergo loquitur veritatem, non de suo loquitur, sed de Dei. Non quidem ita, ut eum loqui dicamus aliena: fiunt enim sua, cum

¹ 1 Cor. iii, 3, 4. — ² Psal. lxxxii, 6. — ³ Joan. viii, 44.

amat quod accipit, et gratias agit illi qui dedit. Nam si ablata fuerit homini illustratio veritatis, remanebit tanquam nudus indumento luminis, et non poterit nisi mendacia loqui. Hoc enim in illo remanebit, quod in Psalmo scriptum est: « Omnis homo mendax. »

IV. Non est ergo unde quisquam calumniatur, et dicat mihi: Mentiar, quia homo sum. Dicam enim et ego fidentissime: Noli esse homo, ut non mentiaris. Ergo, inquit, homo non ero? Non utique. Ut enim non sis homo, ad hoc vocatus es ab illo, qui propter te factus est homo. Noli succensere. Non enim ita tibi dicitur, ut homo non sis, ut pecus sis: sed ut sis inter eos, quibus dedit potestatem filios Dei fieri¹. Deus enim Deum te vult facere; non natura, sicut est ille quem genuit; sed dono suo et adoptione. Sicut enim ille per humanitatem factus est particeps mortalitatis tuæ: sic te per exaltationem facit participem immortalitatis suæ. Age igitur gratias, et amplectere quod donatum est, ut merearis perfrui quo vocatus es. Noli esse Adam, et non eris homo. Si non homo, non utique mendax: quia « Omnis homo mendax. » Et cum cœperis non mentiri, noli tibi tribuere et extolli, quasi ex tuo proprio: ne vento superbiæ, tanquam lucerna quæ aliunde accenditur, extinguaris et remaneas rursus in mendacio tuo. Nolite ergo mentiri, fratres. Jam enim veteres homines eratis: accessistis ad gratiam Dei, facti estis homines novi. Mendacium ad Adam pertinet, veritas ad Christum. « Deponentes ergo mendacium, loquimini veritatem, » ut et caro ista mortalis quam adhuc habetis de Adam, præcedente novitate spiritus, mereatur et ipsa innovationem et commutationem tempore resurrectionis suæ: ac sic totus homo deificatus inhæreat perpetuæ atque incommutabili veritati.

¹ Joan. 1, 12.

SERMO CLXVII¹.

De verbis Apostoli, Ephes. v. *Videte quomodo caute ambuletis, non ut insipientes, sed ut sapientes, redimentes tempus, quoniam dies mali sunt.*

I. APOSTOLUM, cum legeretur, audistis: imo omnes audivimus, dicentem nobis: « Videte quomodo caute ambuletis, non ut insipientes, sed ut sapientes, redimentes tempus, quoniam dies mali sunt². » Dies malos, fratres, duæ res faciunt, malitia et miseria. Per malitiam hominum et miseriam hominum ducuntur dies mali. Cæterum dies isti, quantum pertinet ad spatia horarum, ordinati sunt: ducunt vices, agunt tempora; oritur sol, occidit sol, transeunt tempora. Cui molesta sunt tempora, si homines sibi non sunt molesti? Ergo dies malos, sicut dixi, duæ res faciunt, miseria hominum, et malitia hominum. Sed miseria hominum communis est: non debet malitia esse communis. Ex quo enim lapsus est Adam, et de paradiso expulsus, nunquam fuerunt dies, nisi mali. Istos pueros qui nascuntur, interrogemus, quare a ploratu incipiunt, qui et ridere possunt. Nascitur, et statim plorat: post nescio quot dies ridet. Quando plorabat nascens, propheta suæ calamitatis erat: lacrymæ enim testes sunt miseriæ. Nondum loquitur, et jam prophetat. Quid prophetat? In labore se futurum, vel in timore. Et si bene vixerit et justus fuerit, certe in mediis positus tentationibus semper timebit.

¹ Alias xxiv, de verbis Apostoli. — ² Ephes. v, 15, et Florus ibidem.

II. Quid ait Apostolus? Omnes qui volunt in Christo pie vivere, persecutionem patientur. Ecce quia dies mali sunt, sine persecutione vivere hic iusti non possunt. Qui inter malos vivunt, persecutionem patiuntur¹. Omnes mali persequuntur bonos, non ferro et lapidibus, sed vita et moribus. Numquid aliquis sanctum Lot persequatur in Sodomis²? Nemo illi molestus erat: et tamen inter impios vivebat, et inter immundos, superbos, blasphemos, persecutionem patiebatur, non vapulando, sed malos videndo. Quisquis me audis, et nondum vivis in Christo pie, incipe in Christo pie vivere, et probas quod dico. Denique Apostolus cum commemoraret pericula sua: « Periculis, inquit, in mari, periculis in fluminibus, » periculis in deserto, periculis in latronibus, periculis in » falsis fratribus³. » Cætera pericula quiescere possunt, pericula a falsis fratribus quiescere usque in finem sæculi non noverunt.

III. « Redimamus tempus; quoniam dies mali sunt⁴. » Expectatis a me forte scire, quid est tempus redimere. Dicturus sum quod pauci audiunt, pauci ferunt, pauci aggrediuntur, pauci agunt: tamen dicam, quoniam ipsi pauci qui me audituri sunt, inter malos vivunt. Redimere tempus, hoc est, quando aliquis tibi infert litem, perde aliquid, ut Deo vaces, non litibus. Perde ergo: ex eo quod perdis, pretium est temporis. Certe quando pro tuis necessitatibus procedis ad publicum, das nummos, et emis tibi panem, aut vinum, aut oleum, aut lignum, aut aliquam suppellectilem: das et accipis, aliquid amittis, aliquid acquiris, hoc est emere. Nam si nihil amittas, et habeas quod non habeas; aut invenisti, aut donatum accepisti, aut hæreditate acquisisti. Quando autem ali-

¹ 2 Tim. III, 12. Florus ibidem. — ² Gen. XIX. — ³ 2 Cor. XI, 6. —

⁴ Florus ad Ephes. V.

quid amittis ut aliquid habeas, tunc emis: quod habes, emptum est; quod amittis, pretium est. Quomodo ergo perdis nummos, ut emas tibi aliquid; sic perde nummos, ut emas tibi quietem. Ecce hoc est tempus redimere.

IV. Proverbium notum est Punicum, quod quidem Latine vobis dicam, quia Punice non omnes nostis. Punicum enim proverbium est antiquum: Nummum quærit pestilentia; duos illi da, et ducat se. Numquid non hoc proverbium de Evangelio videtur natum? Nam quid aliud dixit Dominus, quam: « Redimentes tempus, » quando ait: « Si quis vult iudicio tecum contendere, et tunicam » tuam tollere, dimitte ei et pallium¹? » Iudicio vult tecum contendere, et tunicam tuam tollere, vult avocare te litibus a Deo tuo: non habebis quietum cor, non habebis tranquillum animum, everteris cogitationibus tuis, irritatis adversus ipsum adversarium tuum. Ecce tempus perdidisti. Quanto ergo melius est ut nummum amittas, et tempus redimas? Fratres mei, in causis vestris et in negotiis vestris, quando ad nos iudicanda veniunt, si homini christiano dico, ut pro tempore redimendo perdat aliquid suum; quanto majore cura et fiducia debeo dicere, ut reddat alienum? Ambos enim Christianos audio. Jam ille calumniosus, qui vult alteri facere causam², et tollere ab illo vel pro compositione, gaudet ad ista verba. Apostolus dixit: « Redimentes tempus, quoniam dies » mali sunt. » Facio ergo calumniam Christiano illi, velit nolit, dat mihi aliquid ut tempus redimat, quia episcopum audivit. Dic mihi, si illi dicturus sum: Perde aliquid, ut sis otiosus; tibi non sum dicturus: Calumniose, perditæ, fili diaboli, quare res alienas auferre moliris? Causam non habes, et calumnia plenus es. Si ergo illi dixeris: Illi da aliquid, ut recedat a calumnia; tu ubi

¹ Matth. V, 40. — ² Forte calumniam.

eris, qui habebis de calumnia pecuniam? Ille qui propter vitandam calumniam tempus a te redimit, hic tolerat dies malos : tu autem qui de calumniis pascaris, hic habebis dies malos, et post istos habiturus es in die iudicii peiores. Sed hoc forte rides, quia pecuniam rapis. Ride, ride, et contemne : ego erogem, veniet qui exigit.

SERMO CLXVIII¹.

De verbis Apostoli, Ephes. vi. *Pax fratribus, et charitas cum fide*. Sive de gratia Dei, secundum Vasis electionis confessionem atque doctrinam, quoniam fides misericordiae Dei donum est.

I. LECTONIBUS, canticis, sermonibusque divinis, et quod est praecipuum, gratia sua aedificet Dominus cor vestrum; ut quod verum auditis, non audiatis ad iudicium, sed ad praemium. Faciet hoc, quoniam qui promisit, potens est et facere. Ita credidit Abraham, dans gloriam Deo, nude et plenissime credens, quoniam quae promisit potens est et facere². Magnum nostrum gaudium, nos promisit Abraham: nos promissionis filii sumus. Quando enim dictum est Abraham: « In semine tuo benedicentur omnes gentes, » nos promissi sumus. Ergo ipse nos fecit filios fidei Abraham, qui potens est facere quod promisit. Nemo dicat: Ego feci. Non enim promittit Deus, et facis tu. Potest autem recte dici, quia quae promittis tu, facit Deus. Tu enim infirmus es, tu omni-

¹ Alias xvii, ex Homiliis 50. — ² Rom. iv, 20. Galat. iv, 28. Gen. xxii, 18.

potens non es. Quando ergo promittis, nisi Deus faciat, inanis est promissio tua. Dei autem promissio non pendet ex te, sed ex illo, Sed ego, inquis, credidi. Concedo. Verum dicit: tu credidisti, sed non tibi tu fidem dedisti. Unde autem credidisti, nisi ex fide? Fides in te donum Dei est.

II. Audi Apostolum ipsum fidei disputatorem, et gratiae magnum defensorem; audi eum dicentem: « Pax fratribus, et charitas cum fide¹. » Magna tria dixit: Pax, charitas, fides. A fine coepit, ad initium terminavit. Initium est enim in fide, finis in pace. Qua enim credimus, ipsa est fides. Sed fides debet esse Christianorum, non daemoniorum. Nam sicut dicit Jacobus apostolus: « Et » daemones credunt, et contremiscunt². » Et daemones dixerunt Christo: « Tu es Filius Dei³. » Confitebantur daemones, quod non credebant homines. Illi tremuerunt, illi occiderunt. Quid enim, quia dixerunt daemones: « Tu es Filius Dei, » scimus qui sis; ideo regnaturi sunt cum Filio Dei? Absit. Discernenda est ergo fides daemonum a fide sanctorum. Plane discernenda vigilanter et diligenter. Nam et Petrus hoc dixit Domino dicenti: « Quem me esse dicitis? Tu es Christus Filius Dei vivi. » Et Dominus: Beatus es Simon Bar-Jona⁴. » O Domine, hoc tibi dixerunt et daemones: quare ipsi non sunt beati? Quare? Quia daemones hoc dixerunt timore: Petrus amore. Ideo initium est a fide. Sed quali fide? Quam definiuit Apostolus: « Neque circumcisio aliquid valet, » neque praeputium, sed fides. » Dic quae fides? « Quae » per dilectionem operatur⁵. » Hanc daemones non habent fidem, quae per dilectionem operatur: sed soli servi Dei, soli sancti Dei, soli fide filii Abraham, soli filii di-

¹ Ephes. vi, 23. — ² Jacob. ii, 19. — ³ Marc. iii, 12. — ⁴ Math. xvi, 15-17. — ⁵ Galat. v, 6.